

Rapport Nr. 0048

Archeologienota

Vilvoorde, Steenkaai Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies	2
2.1	Aanleiding vooronderzoek	2
2.2	Resultaten vooronderzoek	2
2.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	2
3	Programma van maatregelen	4

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2018-118
Projectcode Onroerend Erfgoed		20181125
locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Vilvoorde
	Straat	Steenkaai
Kadastrale gegevens	Gemeente	Vilvoorde
	Afdeling	4
	Sectie	H
	Percelen	335H2, 334A2, 334T2 en 334W2
Coördinaten	Noordoost	X: 153639.47844283 Y: 178698.700540114
	Noordwest	X: 153585.118303853 Y: 178723.136042325
	Zuidoost	X: 153620.70914403 Y: 178606.093528111
	Zuidwest	X: 153564.401247631 Y: 178635.30988945
Oppervlakte plangebied		Ca. 4965 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 2300 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen langsheen de Steenkaai te Vilvoorde. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Vilvoorde. De oudste vermelding van Vilvoorde dateert uit 779. Op dit moment is er sprake van Filfurdo. Hierbij worden enkele schenkingen van Vilvoorde aan een abdijs omschreven. Aktes uit 844, 947 en 972 verwijzen eveneens naar deze schenking. Vilvoorde was een belangrijke plaats door de strategische ligging langsheen de Zenne. Hierdoor kon vanuit Vilvoorde snel de Schelde en Antwerpen bereikt worden, alsook het wegennet tussen het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Leuven. Historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied steeds in gebruik als weiland of beemdgrond, in de directe omgeving van de Zenne en het kanaal Brussel-Rupel. Hierdoor is er een zeer lage verwachting op archeologische sites uit de late middeleeuwen tot nieuwe tijd.

Het plangebied zelf is te situeren tussen ca. 14 en 15 m + TAW. Hierbij is de noordoostelijke hoek lager te situeren dan de zuidwestelijke hoek van het plangebied. Wanneer de ruime omgeving rondom het plangebied bekeken wordt, is zichtbaar dat het plangebied gelegen is in een lager gelegen, alluviale zone met de rivier de Zenne en enkele kleinere beken en riviertjes zoals de Vondelgracht en de Trawoolbeek. Ten oosten van het plangebied is een hoger gelegen dekzandrug, met hoogtes tot ca. 45 m + TAW en hoger, aanwezig. Deze dekzandrug wordt doorsneden door de Tangebeek, die uitmondt in de Zenne. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (bodemserie OB). In de ruime omgeving rondom het plangebied komen verscheidene bodemeenheden voor waar een duidelijke antropogene invloed aanwezig is. Gelet op de landschappelijke ligging, aan de oever van de Zenne, is er een hoge archeologische verwachting voor steentijdartefactensites. Indien de bodem door antropogene invloeden verstoord is, zullen eventuele artefacten niet in situ bewaard zijn.

In de ruime omgeving rondom het plangebied zijn verscheidene archeologische waarden aanwezig. Het merendeel van deze archeologische waarden gaan echter terug tot historische bewoning en bebouwing, waardoor deze archeologische waarden een lokale neerslag kennen. Enkele archeologische waarden hebben betrekking op archeologische vondsten of structuren ouder dan de volle middeleeuwen. Zo werd op één locatie een Romeinse muntschat in een sterk verbrande bodem teruggevonden. De exacte interpretatie is niet mogelijk. Aan de overzijde van het Brussel-Rupel-kanaal is mogelijk een soort versterking uit de ijzertijd aanwezig. Recentelijk werden in de ruime omgeving rondom het plangebied verscheidene archeologienota's opgemaakt. Hierbij werden nagenoeg alle terreinen afgeschreven, doordat bebouwing uit de 20ste eeuw grootschalige verstoringen van het bodemarchief veroorzaakte. Op één locatie (archeologienota ID 3383) werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waaruit blijkt dat ook dit terrein grootschalig verstoord is door reeds verdwenen bebouwing. Het ontbreken van goed onderzochte archeologische sites wil echter niet betekenen dat er in de ruime omgeving geen archeologische sites aanwezig zijn. Dit is vermoedelijk te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige, ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk was. Tevens zullen veel van de archeologische sites verstoord zijn, door de intensieve bebouwing die in de 20ste eeuw is opgericht. Op basis van de

gekende archeologische waarden en de landschappelijke ligging, in een natte zone, is er een matige tot lage verwachting op sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

Samenvattend kan gesteld worden dat er een hoge archeologische verwachting is op het aantreffen van steentijdartefactensites, indien er een intacte bodemopbouw aanwezig is. Er is een matige tot lage archeologische verwachting voor zowel sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

Om na te gaan of de intensieve bebouwingsgeschiedenis en reeds uitgevoerde afbraak van de gebouwen een grootschalige verstoring hebben veroorzaakt, en om na te gaan of de geplande werkzaamheden, een versturende impact hebben op een eventueel archeologisch niveau, werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. In alle boorprofielen werd er een sterk antropogene invloed van het terrein vastgesteld. Vanaf het maaiveld komt er een uiterst puinhoudende A-horizont voor met een variabele dikte van 120 cm (B1), 155 cm (B3), 170 cm (B4) tot 270 cm (B2). Deze laag wordt geïnterpreteerd als een ophogingslaag en wordt in de boorprofielen beschreven als een Aan-horizont. Het betreft een sterk heterogene samenstelling bestaande uit zandig tot lemig materiaal met inclusies van bakstenen, stenen en bouwafval. Onder de ophogingslaag worden in alle boorprofielen fluviaatiele afzettingen van Tardiglaciale/Holocene oorsprong aangetroffen tot de volledig onderkende boordiepte. De samenstelling varieert van klei tot silt tot zand. De snelle afwisseling van texturen wijst op een dynamisch afzettingmilieu van het meanderend rivierenstelsel.

De landschappelijke boringen hebben uitgewezen dat er tot een diepte van 360 cm beneden het huidige maaiveld geen intact bewaard archeologisch niveau aanwezig is. Alle archeologische niveaus zijn verstoord door de reeds afgebroken bebouwing. Nadien is het terrein opgehoogd met een sterk puinhoudende ophogingslaag.

2.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie en landschappelijk booronderzoek kan geconcludeerd worden dat er voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen archeologisch vervolgonderzoek uitgevoerd dient te worden. De landschappelijke boringen hebben uitgewezen dat er tot een diepte van 360 cm beneden het huidige maaiveld geen intact bewaard archeologisch niveau aanwezig is. Alle archeologische niveaus zijn verstoord door de reeds afgebroken bebouwing. Nadien is het terrein opgehoogd met een sterk puinhoudende ophogingslaag.

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er voldoende informatie aanwezig is over de afwezigheid van archeologische sites.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en landschappelijke booronderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en landschappelijke booronderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de bodemkundige opbouw, zoals aangetroffen bij de landschappelijke boringen. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Ja. Om na te gaan of de intensieve bebouwingsgeschiedenis en reeds uitgevoerde afbraak van de gebouwen, een grootschalige verstorende impact hebben veroorzaakt. En om na te gaan of de geplande werkzaamheden, een verstorende impact hebben op een eventueel archeologisch niveau, werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. In alle boorprofielen werd er een sterk antropogene invloed van het terrein vastgesteld. Vanaf het maaiveld komt er een uiterst puinhoudende A-horizont voor met een variabele dikte van 120 cm (B1) , 155 cm (B3), 170 cm (B4) tot 270 cm (B2). Deze laag wordt geïnterpreteerd als een ophogingslaag en wordt in de boorprofielen beschreven als een Aan-horizont. Het betreft een sterk heterogene samenstelling bestaande uit zandig tot lemig materiaal met inclusies van bakstenen, stenen en bouwafval. Onder de ophogingslaag worden in alle boorprofielen fluviatiele afzettingen van Tardiglaciale/Holocene oorsprong aangetroffen tot de volledig onderkende boordiepte. De samenstelling varieert van klei tot silt tot zand. De snelle afwisseling van texturen wijst op een dynamisch afzettingssmilieu van het meanderend rivierenstelsel. De landschappelijke boringen hebben uitgewezen dat een er tot een diepte van 360 cm beneden het huidige maaiveld, geen intact bewaard archeologisch niveau aanwezig is. Alle archeologische niveaus zijn verstoord door de reeds afgebroken bebouwing. Nadien is het terrein opgehoogd met een sterk puin houdende ophogingslaag.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.